

การประเมินความเสี่ยงที่อาจเกิดการให้/รับ สินบน
จากการดำเนินงานตามภารกิจของหน่วยงาน
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2569

การประเมินความเสี่ยงการทุจริตในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการรับสินบน
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๙

องค์การบริหารส่วนตำบลนาโพธิ์
อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร

การประเมินความเสี่ยงการทุจริตในประเด็นที่เกี่ยวกับการรับสินบน

ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๙

ชื่อ องค์การบริหารส่วนตำบลนาโพธิ์

ความเสี่ยงการทุจริต หมายถึง ความเสี่ยงของการดำเนินงานที่อาจก่อให้เกิดการทุจริต การขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนกับผลประโยชน์ส่วนรวม หรือการรับสินบน

วัตถุประสงค์การประเมินความเสี่ยงการทุจริต

มาตรการป้องกันการทุจริตสามารถช่วยลดความเสี่ยงที่อาจก่อให้เกิดการทุจริตในองค์กรได้ ดังนั้น การประเมินความเสี่ยงด้านการทุจริต การออกแบบและการปฏิบัติงานตามมาตรการควบคุมภายในที่เหมาะสมจะช่วยลดความเสี่ยงด้านการทุจริต ตลอดจนการสร้างจิตสำนึกและค่านิยมในการต่อต้านการทุจริตให้แก่บุคลากรขององค์กรถือเป็นการป้องกันการเกิดการทุจริตในองค์กร ทั้งนี้ การนำเครื่องมือประเมินความเสี่ยงมาใช้ในองค์กรจะช่วยให้เป็นหลักประกันในระดับหนึ่งว่า การดำเนินการขององค์กรจะไม่มีทุจริตหรือในกรณีที่พบกับการทุจริตที่ไม่คาดคิดโอกาสที่จะประสบกับปัญหาน้อยกว่าองค์กรอื่น หรือหากเกิดความเสียหายขึ้นก็จะเป็นความเสียหายที่น้อยกว่าองค์กรที่ไม่มีการนำเครื่องมือประเมินความเสี่ยงมาใช้เพราะได้มีการเตรียมการป้องกันล่วงหน้าไว้โดยให้เป็นส่วนหนึ่งของการปฏิบัติงานประจำซึ่งไม่ใช่การเพิ่มภาระงานแต่อย่างใด

วัตถุประสงค์หลักของการประเมินความเสี่ยงการทุจริต : เพื่อให้หน่วยงานภาครัฐ มีมาตรการ ระบบ หรือแนวทางในการบริหารจัดการความเสี่ยงของการดำเนินงานที่อาจก่อให้เกิดการทุจริตซึ่งเป็นมาตรการป้องกันการทุจริตเชิงรุกที่มีประสิทธิภาพต่อไป

การบริหารจัดการความเสี่ยงมีความแตกต่างจากการตรวจสอบภายในอย่างไร การบริหารจัดการความเสี่ยงเป็นการทำงานในลักษณะที่ทุกภาระงานต้องประเมินความเสี่ยงก่อนปฏิบัติงานทุกครั้ง และแทรกกิจกรรมการตอบโต้ความเสี่ยงไว้ก่อนเริ่มปฏิบัติงานหลักตามภาระงานปกติของการเฝ้าระวังความเสี่ยงล่วงหน้าจากทุกภาระงานร่วมกัน โดยเป็นส่วนหนึ่งของความรับผิดชอบปกติที่มีการรับรู้และยอมรับจากผู้ที่เกี่ยวข้อง (ผู้นำส่งงานให้) เป็นลักษณะ Pre-Decision ส่วนการตรวจสอบภายในจะเป็นในลักษณะกำกับติดตามความเสี่ยง เป็นการสอบทาน เป็นลักษณะ Post-Decision

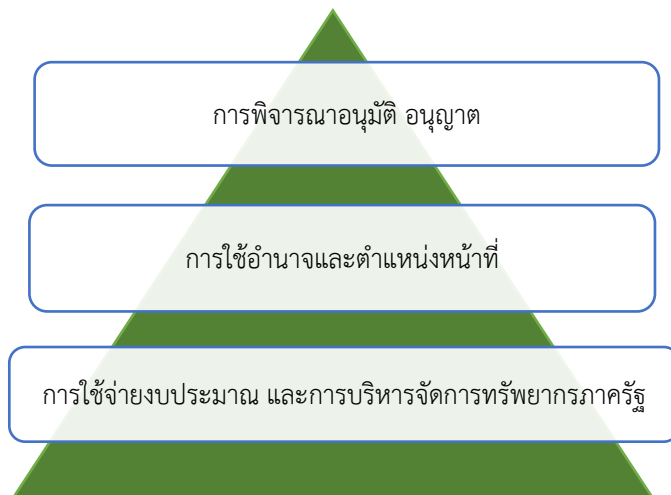
องค์ประกอบที่ทำให้เกิดการทุจริต

องค์ประกอบหรือปัจจัยที่นำไปสู่การทุจริต ประกอบด้วย Pressure/Incentive หรือแรงกดดันหรือแรงจูงใจ Opportunity หรือ โอกาส ซึ่งเกิดจากช่องโหว่ของระบบต่าง ๆ คุณภาพการควบคุม กำกับควบคุมภายในขององค์กรมีจุดอ่อน และ Rationalization หรือ การหาเหตุผลสนับสนุนการกระทำตามทฤษฎี สามเหลี่ยมการทุจริต (Fraud Triangle)

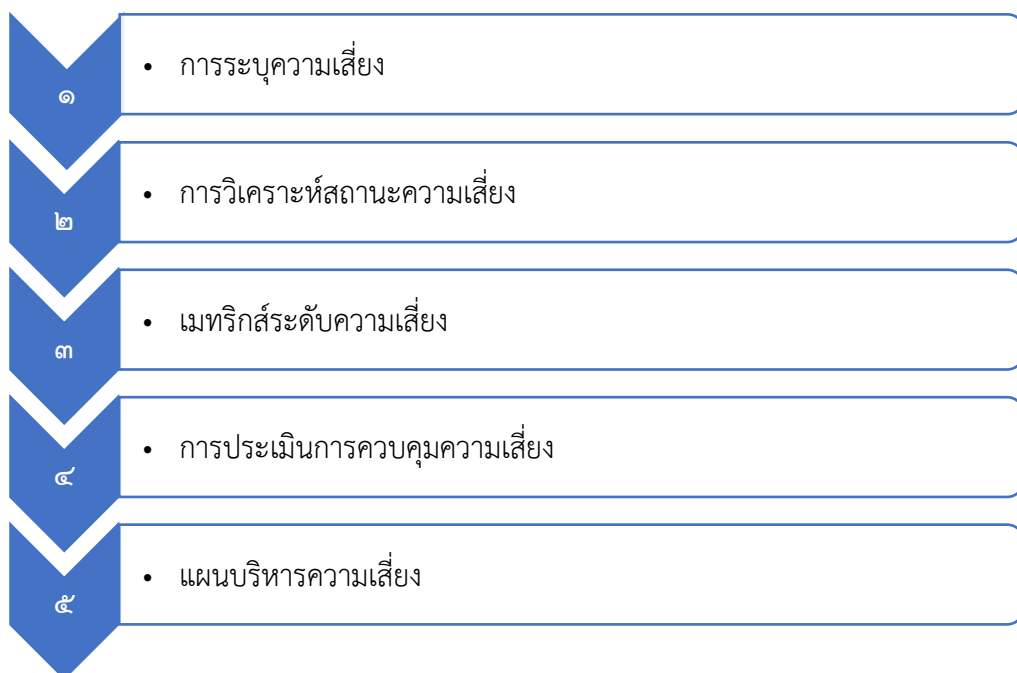
ขอบเขตประเมินความเสี่ยงการทุจริต

แบ่งประเภทความเสี่ยงการทุจริต ออกเป็น ๓ ด้าน ดังนี้

1. ความเสี่ยงการทุจริตที่เกี่ยวข้องกับการพิจารณาอนุมัติ อนุญาต การกิจให้บริการประชาชนอนุมัติ หรือ อนุญาต ตามพระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวก การพิจารณาอนุญาตของทางราชการ พ.ศ. ๒๕๕๘)
2. ความเสี่ยงการทุจริตในความโปร่งใสของการใช้อำนาจและตำแหน่งหน้าที่
3. ความเสี่ยงการทุจริตในความโปร่งใสของการใช้จ่ายงบประมาณและการบริหารจัดการทรัพยากรภาครัฐ

การประเมินความเสี่ยงการทุจริต

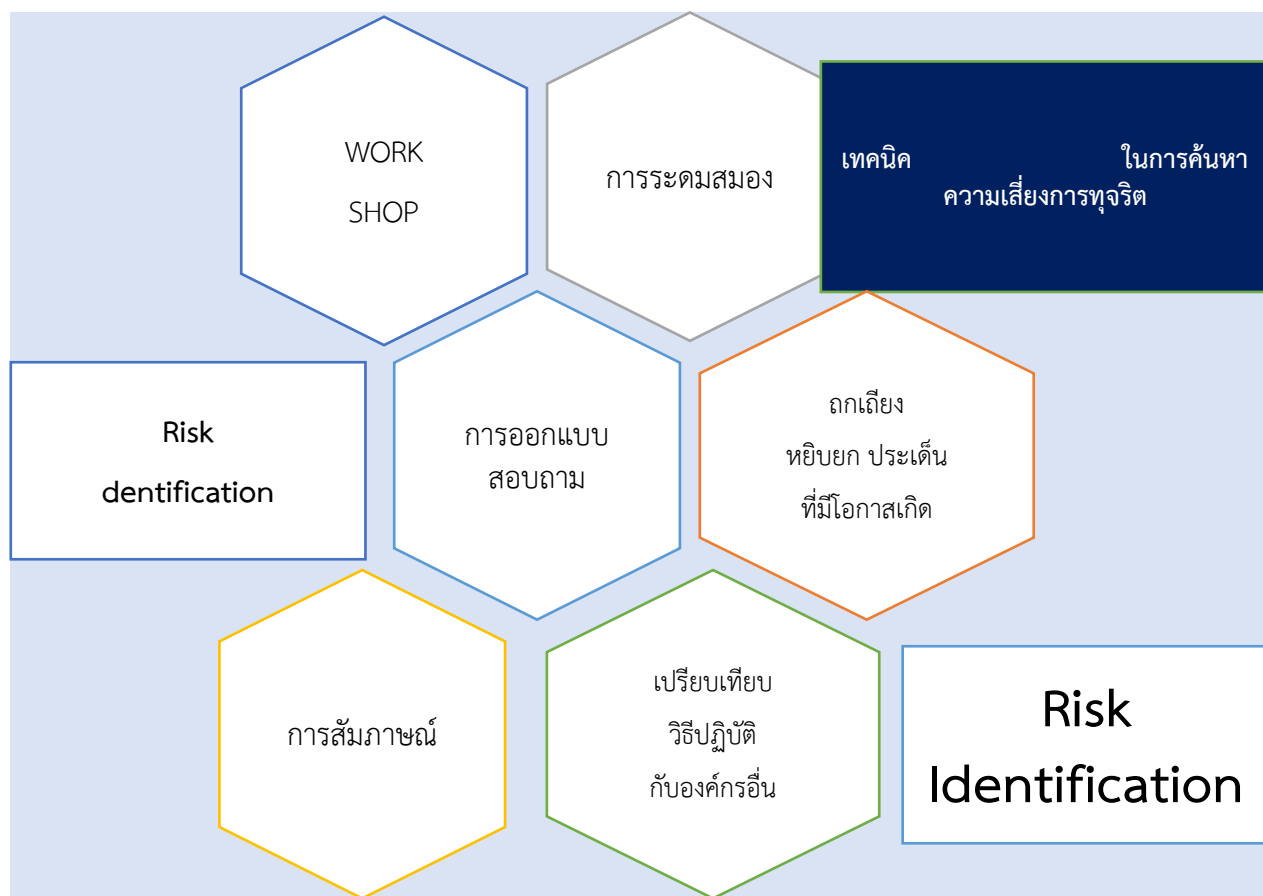
การระบุความเสี่ยง (Risk Identification)

ขั้นตอนที่ 1 นำข้อมูลที่ได้จากขั้นเตรียมการในส่วนรายละเอียดขั้นตอน แนวทางหรือเกณฑ์ การปฏิบัติงานของ กระบวนการที่จะทำการประเมินความเสี่ยงการทุจริต ซึ่งในขั้นตอนการปฏิบัติงานนั้น ย่อมประกอบไปด้วยขั้นตอนย่อย ในการระบุความเสี่ยงตามขั้นตอนที่ 1 ให้ทำการระบุความเสี่ยง อธิบายรายละเอียด รูปแบบ พฤติการณ์ความ

เสี่ยงเฉพาะที่มีความเสี่ยงการทุจริตเท่านั้น และในการประเมินต้องคำนึงถึงความเสี่ยงในภาพรวมของการดำเนินงาน
 เรื่องที่จะทำการประเมินด้วย เนื่องจากในกระบวนการปฏิบัติงานตามขั้นตอนอาจไม่พบความเสี่ยง หรือโอกาส
 เสี่ยงต่ำ แต่อาจพบว่ามีความเสี่ยงในเรื่องนั้น ๆ ในการดำเนินงานที่ไม่ได้อยู่ในขั้นตอนก็เป็นได้ โดยไม่ต้องคำนึงว่า
 หน่วยงานจะมีมาตรการป้องกันหรือแก้ไขความเสี่ยงการทุจริตนั้นอยู่แล้ว นำข้อมูลรายละเอียดดังกล่าวลงในประเภท
 ของความเสี่ยงซึ่งเป็น Known Factor หรือ Unknown Factor

Known Factor	ความเสี่ยงทั้ง ปัญหา/พฤติกรรมที่เคยรับรู้ที่เคยเกิดมาก่อน คาดหมายได้ว่า มีโอกาสสูงที่จะเกิดซ้ำ หรือมีประวัติ มี ตำนานอยู่แล้ว
Unknown Factor	ปัจจัยความเสี่ยงที่มาจากการพยากรณ์ ประเมินการล่วงหน้า ในอนาคต ปัญหา/พฤติกรรม ความเสี่ยงที่อาจจะเกิดขึ้น (คิด ล่วงหน้า ตีตนไปก่อนใช้เสมอ)

เทคนิคในการ ระบุความเสี่ยง หรือค้นหาความเสี่ยงการทุจริตด้วยวิธีการต่าง ๆ ดังนี้

เกณฑ์ระดับโอกาสที่จะเกิดความเสี่ยง (Likelihood) เชิงคุณภาพ

ระดับ	โอกาสที่เกิด	คำอธิบาย
๕	สูงมาก	โอกาสเกิดการกระทำทุจริตมากกว่า ๒๕ ครั้งต่อปี
๔	สูง	โอกาสเกิดการกระทำทุจริตไม่เกิน ๒๐ ครั้งต่อปี
๓	ปานกลาง	โอกาสเกิดการกระทำทุจริตไม่เกิน ๑๕ ครั้งต่อปี
๒	น้อย	โอกาสเกิดการกระทำทุจริตไม่เกิน ๑๐ ครั้งต่อปี
๑	น้อยมาก	โอกาสเกิดการกระทำทุจริตไม่เกิน ๕ ครั้งต่อปี

เกณฑ์ระดับความรุนแรงของผลกระทบ (Impact)

ระดับ	ความรุนแรง	คำอธิบาย
๕	สูงมาก	เสียหายต่อภาพลักษณ์ของหน่วยงาน ประชาชนไม่ได้รับความสะดวก เป็นภัยด้านความมั่นคง อาชญากรรม และความรุนแรงอื่น ๆ
๔	สูง	เสียหายต่อภาพลักษณ์ของหน่วยงาน และประชาชนไม่ได้รับความสะดวก
๓	ปานกลาง	เสียหายต่อภาพลักษณ์ของหน่วยงาน
๒	น้อย	-
๑	น้อยมาก	-

ระดับของความเลี่ง (Degree of Risk) แสดงถึงระดับความสำคัญในการบริหารความเลี่ง โดยพิจารณา จากผลคูณของระดับโอกาสที่จะเกิดความเลี่ง (Likelihood) กับระดับความรุนแรงของผลกระทบ (Impact) ของความเลี่งแต่ละสาเหตุ (โอกาส × ผลกระทบ) กำหนดเกณฑ์ไว้ ๔ ระดับ ดังนี้

ระดับของความเลี่ง (Degree of Risk)

ลำดับ	ระดับความเลี่ง	ช่วงคะแนน
๑	ความเลี่งระดับสูงมาก (Extreme Risk : E)	๑๕ - ๒๕ คะแนน
๒	ความเลี่งระดับสูง (High Risk : H)	๙ - ๑๔ คะแนน
๓	ความเลี่งระดับปานกลาง (Moderate Risk : M)	๔ - ๘ คะแนน
๔	ความเลี่งระดับต่ำ (Low Risk : L)	๑ - ๓ คะแนน

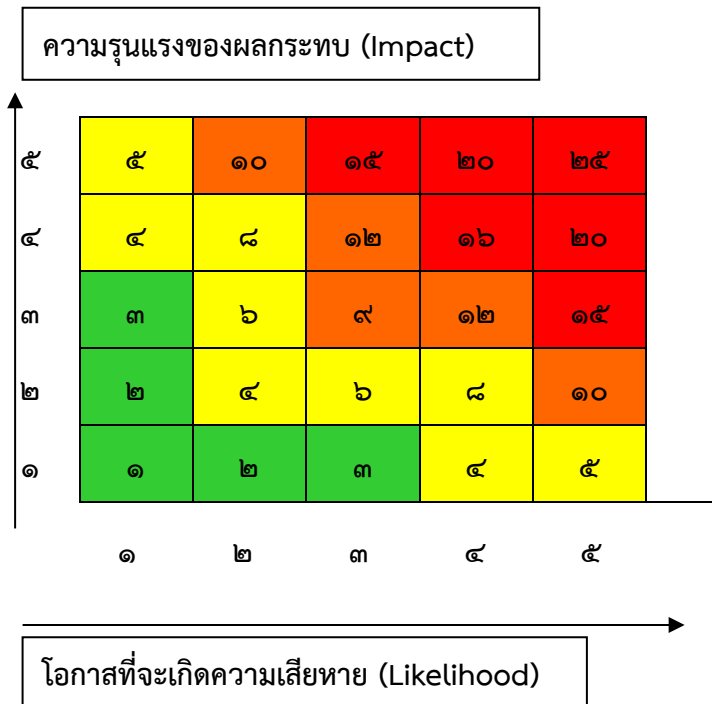
ในการวิเคราะห์ความเลี่งจะต้องมีการกำหนดแผนภูมิความเลี่ง(Risk Profile) ที่ได้จากการพิจารณาจัดระดับความสำคัญของความเลี่งจากโอกาสที่จะเกิดความเลี่ง (Likelihood) และผลกระทบ ที่เกิดขึ้น (Impact) และขอบเขตของระดับความเลี่งที่สามารถยอมรับได้ (Risk Appetite Boundary) โดยที่

ระดับความเลี่ง = โอกาสในการเกิดเหตุการณ์ต่างๆ x ความรุนแรงของเหตุการณ์ต่างๆ
(Likelihood x Impact)

ซึ่งจัดแบ่งเป็น ๔ ระดับ สามารถแสดงเป็น Risk Profile แบ่งพื้นที่เป็น ๔ ส่วน (๔ Quadrant) ใช้เกณฑ์ในการจัดแบ่ง ดังนี้

ระดับความเลี่ง	คะแนนระดับความเลี่ง	มาตรการกำหนด	การแสดงผลสัญลักษณ์
เลี่งสูงมาก (Extreme)	๑๕ - ๒๕ คะแนน	มีมาตรการลดและประเมินซ้ำหรือถ่ายโอนความเลี่ง	สีแดง
เลี่งสูง (High)	๙ - ๑๔ คะแนน	มีมาตรการลดความเลี่ง	สีส้ม
ปานกลาง (Medium)	๔ - ๘ คะแนน	ยอมรับความเลี่งแต่มีมาตรการควบคุมความเลี่ง	สีเหลือง
ต่ำ (Low)	๑ - ๓ คะแนน	ยอมรับความเลี่ง	สีเขียว

ตารางระดับของความเลี่ง (Degree of Risk)

สถานะสีแดง : ความเสี่ยงอยู่ในระดับที่ไม่สามารถยอมรับได้ ต้องมีแผน/มาตรการเพื่อลดความเสี่ยงทันที

สถานะสีส้ม : ความเสี่ยงอยู่ในระดับที่ไม่สามารถยอมรับได้ ต้องมีแผน/มาตรการเพื่อลดความเสี่ยง

สถานะสีเหลือง : ความเสี่ยงยังอยู่ในระดับที่ยอมรับได้ แต่ต้องมีการทบทวนความเพียงพอของมาตรการควบคุมที่มีอยู่

สถานะสีเขียว : ความเสี่ยงอยู่ในระดับที่ยอมรับได้ โดยไม่ต้องมีการจัดทำแผนเพื่อลดความเสี่ยง

ประเด็นความเสี่ยง การทุจริตในประเด็น ที่เกี่ยวกับการรับ สินบน	เหตุการณ์ความเสี่ยง	ระดับของความเสี่ยง	วิธีการในการบริหารจัดการความเสี่ยง	หมายเหตุ
1. การอนุมัติ อนุญาต ตาม พระราชบัญญัติ การอำนวยความสะดวกใน การพิจารณา อนุญาตของทาง ราชการ พ.ศ. 2558	๑. ไม่ให้บริการแก่ประชาชน ตามลำดับอันเนื่องมาจาก ความสัมพันธ์ส่วนตัว หรือการให้ สิทธิพิเศษแก่คนบางกลุ่ม หรือมีการ ติดสินบนเพื่อให้ได้รับบริการเร็วขึ้น ๒. มีการเรียกรับเงินพิเศษจากผู้ ขอรับ บริการนอกเหนือจาก ค่าธรรมเนียม ปกติ เพื่อแลกกับการ ให้บริการ หรือ การพิจารณาอนุมัติ อนุญาต ๓. ให้บริการไม่เป็นไปตาม มาตรฐาน เช่น ใช้เวลาให้บริการ นานกว่าที่ กำหนดไว้ ๔. การรับของขวัญ ของฝาก จาก บุคคลที่มาติดต่อราชการ	๑ ๑ ๑ ๑	การจัดทำโครงการเสริมสร้าง คุณธรรม จริยธรรม และจิตสำนึก ป้องกันการทุจริตคอร์รัปชัน มาตรการจัดให้มีระบบและช่องทางรับ เรื่อง ร้องเรียนเกี่ยวกับการทุจริตของ หน่วยงานทาง เว็บไซต์หลัก การจัดทำคู่มือปฏิบัติงานแผนผัง ขั้นตอนการ ปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ เพื่อยึดถือปฏิบัติให้เป็น มาตรฐาน เดียวกัน มาตรการไม่รับของขวัญ และของ กำนัลทุกชนิด จากการปฏิบัติหน้าที่ (No Gift Policy)	

ประเด็นความเสี่ยง การทุจริตในประเด็น ที่เกี่ยวกับการรับ สินบน	เหตุการณ์ความเสี่ยง	ระดับของความเสี่ยง	วิธีการในการบริหารจัดการความเสี่ยง	หมายเหตุ
2. การใช้อำนาจ ตามกฎหมาย/ การให้บริการ ตามภารกิจ	๑. ผู้บริหารดำเนินการตาม นโยบาย ของตนเอง แทรกแซงการ ปฏิบัติงานของ เจ้าหน้าที่ ซึ่งอาจขัด ต่อ ระเบียบ กฎหมายที่เกี่ยวข้อง ๒. บุคลากรของหน่วยงานปฏิบัติ ตามนโยบายของผู้บริหาร โดย ไม่มี กฎหมายระเบียบรองรับ ๓. บุคลากรของหน่วยงานไม่ให้ ความสำคัญกับการปฏิบัติงาน มี การเรียกรับเงินหรือ ประโยชน์อื่นใดเพื่อการ ปฏิบัติหน้าที่	๑ ๑ ๑	มาตรการแสดงเจตนาภรณ์ในการนำ หลัก คุณธรรมมาใช้ในการบริหารงาน ของ ผู้บริหารด้วยการจัดทำแผนปฏิบัติ การ ป้องกันการทุจริตเพื่อยกระดับ คุณธรรม และความโปร่งใส ๑.โครงการพัฒนาศักยภาพบุคลากรของ องค์การ บริหารส่วนตำบลวัดจันทร์ ๒. ส่งบุคลากรของหน่วยงานผู้บริหาร และ สมาชิกสภาท้องถิ่น เข้ารับการ อบรมเพื่อ เข้าใจ และได้รับความรู้ด้าน กฎหมายและ ระเบียบที่เกี่ยวข้องกับ การปฏิบัติงาน มาตรการส่งเสริมการปฏิบัติงานตาม ประมวล จริยธรรมสำหรับเจ้าหน้าที่ ของรัฐ	

ประเด็นความเสี่ยง การทุจริตในประเด็น ที่เกี่ยวกับการรับ สินบน	เหตุการณ์ความเสี่ยง	ระดับของความเสี่ยง	วิธีการในการบริหารจัดการความเสี่ยง	หมายเหตุ
3.การจัดซื้อจัดจ้าง	การบริหารการเงิน งบประมาณ การ จัดซื้อจัดจ้าง การจัดหาพัสดุ ไม่ เป็นไปตามระเบียบกฎหมายที่ เกี่ยวข้อง หรือไม่เป็นไปตาม วัตถุประสงค์ หรือใช้เงินไม่เกิด ประโยชน์กับทางราชการ ในบาง ขั้นตอนมีการเข้าไปมีส่วนได้ส่วน เสีย หรือเข้าไปเรียกรับทรัพย์สิน เพื่อให้ กระบวนการรวดเร็วขึ้น	๑	๑. มาตรการควบคุมการเบิกจ่ายตาม ข้อบัญญัติ รายจ่ายประจำปี ๒. มาตรการป้องกันการใช้จ่าย งบประมาณที่ไม่ สมควร ผิด วัตถุประสงค์ หรือไม่มีประสิทธิภาพ ๓. มาตรการแผนปฏิบัติการป้องกัน การทุจริตของ หน่วยงาน	
4.การบริหารงาน บุคคล	การบรรจุแต่งตั้งโยกย้าย โอนเลื่อน ตำแหน่ง /เงินเดือน และการ มอบหมายงานไม่เป็นธรรม เอาแต่ พวกพ้อง หรือมีการเรียกรับเงิน เพื่อให้ได้รับการแต่งตั้งหรือเลื่อน ตำแหน่ง	๒	๑. กิจกรรมสร้างความโปร่งใสในการ เลื่อนชั้น เงินเดือน ๒. มาตรการสร้างความโปร่งใสใน การ บริหารงานบุคคล	

- หมายเหตุ : 1. กรณีหน่วยงานที่ไม่มีภารกิจการอนุมัติ อนุญาต ตามพระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตของทางราชการ พ.ศ. ๒๕๕๘ ให้ระบุว่า “ไม่มีความเสี่ยงการทุจริตในประเด็นการรับทรัพย์สินในกระบวนการงาน อนุมัติ อนุญาต เนื่องจากไม่มีภารกิจการอนุมัติ อนุญาต ตามพระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตของทางราชการ พ.ศ. 2558”
2. ต้องระบุให้ครบทุกประเด็น ***